

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 41.884.100 в Одеському державному
університеті внутрішніх справ
м. Одеса вул. Успенська 1, 65014

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Резніченко Ганни Семенівни на дисертацію Бобчинського Павла Миколайовича «Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності житла», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Право на житло як безпечний приватний простір, захищений від неправомірного втручання, закріплене Конституцією України (ст. 30). У цей складний час — із загрозами військових дій, масового переселення населення, тимчасового користування житлом внутрішньо переміщеними особами, пошкоджень житлових приміщень, деокупації територій — потреба у чіткій кримінально-правовій охороні житла як простору захисту особистості, сім'ї і приватного життя стає критичною.

За таких обставин зростає ризик неправомірних проникнень, незаконного виселення чи інших втручань у житло. Стаття 162 ККУ покликана захищати це право, встановлюючи кримінальну відповідальність за порушення недоторканності житла.

У воєнний час роль житла як безпечного простору для громадян особливо підкреслюється — житло стає не лише фізичним майном, а й елементом психологічної стабільності, приватності, повернення до нормального життя після воєнних дій.

Таким чином, дослідження кримінальної відповідальності за порушення недоторканності житла, особливо за сучасних умов, є надзвичайно актуальним — з огляду на реальні виклики правозахисного характеру, необхідність

адаптації правозастосування до нових обставин, забезпечення балансу між захистом прав особи та потребами держави у забезпеченні безпеки.

З цих позицій, тема дисертації Бобчинського Павла Миколайовича "Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності житла" виділяється своєю особливою актуальністю і значущістю.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

При рецензуванні дисертаційної роботи та наукових публікацій автора з'ясовано, що дослідження є структурованим, логічним, послідовним, відповідає заявленій меті та поставленим завданням, відображеним у роботі.

Автором, здійснено аналіз достатньої кількості публікацій, наукових підходів до розгляду досліджуваного явища.

Основні результати дисертаційного дослідження Бобчинського П.М. викладено у 8 публікаціях, з яких: 4 – статті у фахових виданнях України; 4 – у матеріалах конференцій.

Ступінь наукової обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, у своїй більшості є обґрунтованими і переконливими.

Автором використано значну кількість вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів України (загалом 259 найменувань).

Дослідження здійснено спираючись на достатньо вагому емпіричну базу, яку становлять результати вивчення статистичних даних Державної судової адміністрації України про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2019-2024 роки; дані Офісу Генерального прокурора про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування; показники судової статистики за 2019 – січень-липень 2025 рр., матеріали Єдиного державного реєстру судових рішень, а також опублікованої слідчо-судової практики, окремі ухвали (вироки) суду щодо призначення покарань за порушення недоторканності житла за 2019-2025 рр.

Використання широкого спектру сучасних методів наукового пошуку також позитивно вплинуло на ступінь обґрунтованості сформульованих дисертантом висновків і рекомендацій.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Комплексне опрацювання та систематизація відомостей з наукових та нормативних джерел у їх порівняльно-правовому аспектах дало можливість Бобчинському П.М. сформулювати власне бачення наукової проблеми та розробити наукові положення, висновки і рекомендації, що відзначаються достовірністю та характеризуються науковою новизною. До найбільш вагомих наукових положень дисертації, що характеризуються новизною або її елементами, на думку рецензента, слід віднести наступні:

1) *уперше*: - надано пропозицію щодо зміни назви та змісту диспозиції кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України, у такій редакції: «Незаконне проникнення до володіння»: ч. 1 «Незаконне проникнення до володіння, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, а так само незаконне виселення чи інші дії, що порушують недоторканність володіння громадян». Указані зміни дозволять уникнути термінологічних суперечностей у тлумаченні понять «житло» та «інше володіння», які запропоновано об'єднати в один термін «володіння», і зробити застосування норми більш послідовним;

- доведено, що для вдосконалення вітчизняного законодавства про кримінальну відповідальність слід використати позитивний досвід зарубіжних країн, зокрема, передбачити порушення недоторканності житла не лише через дії, але й через бездіяльність (незалишення житла винним); закріпити додаткову кваліфікуючу ознаку порушення недоторканності житла: учинення злочину групою осіб за попередньою змовою; визнати порушення недоторканності житла або іншого володіння особи злочином приватного обвинувачення. Таке вдосконалення законодавства дозволить створити більш

ефективний та комплексний механізм захисту права на недоторканність житла в Україні;

- обґрунтовано необхідність додаткових кваліфікуючих ознак на підставі вивчення досвіду зарубіжних країн. Відповідні зміни до ч. 2 ст. 162 КК України викладено в такі редакції: «2. Ті самі дії, учинені особою з використанням службового становища або із застосуванням насильства чи з погрозою його застосування або вчинені групою осіб або з використанням спеціальних технічних засобів»;

- надано опис найбільш поширених рис особи кримінального правопорушника, який учиняє суспільно небезпечне діяння у вигляді порушення недоторканності житла (ст. 162 КК України): кримінологічний портрет типового злочинця, що вчиняє порушення недоторканності житла, — це, найчастіше, 22 громадянин України у віці від 30 до 50 років, який не працює і не навчається, має середню освіту та схильний до рецидиву;

- 2) *удосконалено*: - теоретичні та законодавчі положення щодо відмежування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України із іншими кримінальними правопорушеннями, що мають спільну ознаку, тобто таку, яка має однаковий зміст у кількох складах кримінальних правопорушень закріплених в Особливій частині КК України. Зокрема, розмежування об'єктів злочинного посягання у ст.ст. 162, 163 КК України; установлення випадків, які слід кваліфікувати за сукупністю кримінальних правопорушень (ст.ст. 162, 182 КК України); визначення правила, що ст. 162 КК України є спеціальною нормою щодо загальної норми про самоправство (ст. 356 КК України); чітке розмежування між порушенням недоторканності житла і хуліганством (ст. 296 КК України); чітке визначення мети та мотиву діяння при відмежуванні ст.ст. 185, 186, 187 КК України від ст. 162 КК України; відмінності в родовому та безпосередньому об'єктах (індивідуальне право проти загальної безпеки), конструкції складу (формальний проти матеріального) та характері заподіяної шкоди (індивідуальна проти загальної) при розмежуванні ст. 162 КК України та ст. 2701 КК України (Умисне знищення або пошкодження об'єктів

ЖКГ); наявність спеціальної норми ст. 162 КК України, яка має перевагу перед загальними нормами про службові зловживання (ст.ст. 364, 365 КК України). Доведено, що під час кваліфікації слід звертати увагу на: об'єкт кримінального правопорушення, конструкцію об'єктивної сторони кримінального правопорушення, суб'єкт кримінального правопорушення та суб'єктивну сторону кримінального правопорушення (розмежування ст. 162 КК України та ст. 356 КК України, ст.ст. 294, 296 КК України, ч. 3 ст. 185 КК України, ч. 3 ст. 186 КК України, ч. 3 ст. 187 КК України); спільність у предметах кримінальних правопорушень. (ст. 162 КК 23 України та ст. 270-1 КК України, ст. ст. 364, 364-1, 365 КК України); правильне розуміння змісту окремих ознак посягання, передбаченого ст. 162 КК України (розмежування ст. 162 КК України та ст. 183 КК України: дії особи, що полягають у незаконному проникненні до житла, поєднаного зі збиранням інформації, яка зберігається в цьому житлі, слід кваліфікувати дії за сукупністю ст.ст. 162, 182 КК України); мету незаконної дії (розмежування ст. 162 КК України та ст. 163 КК України);

- здійснено зіставлення законодавчого закріплення і правозастосовної практики щодо невідповідності практики застосування закріплених у санкції ст. 162 КК України видам і розмірам покарання, зокрема покаранню у виді позбавлення волі відносно ч. 1 ст. 162 КК України, проте не передбаченого санкцією відповідної статті;

- 3) *дістало подальшого розвитку*: – установлення обставин (підстав) та чинників соціальної обумовленості ст. 162 КК України. Доведено, що ця норма відповідає критеріям високої суспільної небезпечності, відносної поширеності та необхідності захисту конституційних прав громадян. Застосування кримінально-правових заходів, незважаючи на те, що це є крайньою мірою, у цьому випадку є виправданим, оскільки вони забезпечують захист фундаментальних цінностей суспільства;

- генеза кримінально-правової охорони права на недоторканність житла. Установлено, що історично процес формування кримінально-правової охорони відбувався від її відсутності у законодавстві до поступового збільшення,

який має такі етапи: перший етап з 1917 до 1921 р., другий етап з 1922 по 1960 р.; третій етап, пов'язаний загостренням кризи радянської системи та народженням незалежної України, з 1960 р. до прийняття чинного КК України 2001 р., четвертий етап від 2001 р. до теперішнього часу. Відносно вказаних етапів здійснені деталізація першого етапу, глибший аналіз другого етапу; уточнення третього етапу; розширення четвертого етапу;

- формулювання об'єктивних, суб'єктивних та кваліфікованих ознак складу кримінального правопорушення порушення недоторканності житла;
- питання кваліфікації кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Викладені в роботі висновки і пропозиції впроваджено та можуть бути використані у :

- правотворчості – для вдосконалення кримінального законодавства України в частині усунення недоліків і внесення відповідних змін до ст. 162 КК України;

- правозастосовній діяльності – під час здійснення кримінально-правової кваліфікації кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України та його розмежуванні з іншими кримінальними правопорушеннями, що мають спільну ознаку, тобто таку, яка має однаковий зміст у кількох складах кримінальних правопорушень закріплених в Особливій частині КК України;

- науково-дослідній роботі –для теоретичних розробок, пов'язаних з кваліфікацією кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України (Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у наукову діяльність Одеського державного університету внутрішніх справ від 15.08.2025 р.);

- освітньому процесі – для здобувачів вищої освіти під час викладання курсу Загальної та Особливої частини кримінального права та відповідних спецкурсів (Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження в

освітній процес Одеського державного університету внутрішніх справ від 15.08.2025 р.).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційне дослідження Бобчинського Павла Миколайовича на тему «Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності житла», має чітку структуру, визначену вимогами, що викладені в положеннях МОН та, зокрема, у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44. Дисертація складається з анотацій українською й англійською мовами, списку опублікованих праць за темою дисертації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять 8 підрозділів, висновків (до кожного розділу та загальних висновків до всієї роботи), списку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, висвітлено ступінь вивчення проблеми і зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету й завдання, об'єкт і предмет дослідження; розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів; подано інформацію про апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

У Розділі 1. «Загальні засади кримінальної відповідальності за порушення недоторканності житла» проаналізовано чинники соціальної зумовленості ст. 162 КК України: суспільна небезпечність діяння; співвідношення позитивних і негативних наслідків встановлення кримінальної відповідальності; типовість і достатня поширеність антигромадської поведінки, але з урахуванням ступеня їхньої суспільної небезпечності; динаміка суспільно небезпечних діянь; забезпечення державою захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, передбачених розділом II Конституції України.

запропоновано етапи становлення та розвитку кримінально-правової охорони та регулювання права на недоторканність приватного житла.

На підставі системно-порівняльного дослідження кримінального законодавства окремих зарубіжних держав визначено, що під час удосконалення українського законодавства слід урахувати позитивний досвід інших держав: зокрема передбачити відповідальність не лише за порушення недоторканності житла особи, але й за аналогічні дії щодо приміщень, які перебувають у власності юридичних осіб; урахувати порушення недоторканності житла як шляхом активних дій, так і через бездіяльність; закріпити додаткову кваліфікуючу ознаку таких злочинів (їх учинення за попередньою змовою групою осіб), а також визнати порушення недоторканності житла або іншого володіння особи злочином приватного обвинувачення. У більшості країн суб'єктом є загальна особа, а службова особа виступає як кваліфікуюча ознака, що свідчить про особливу небезпеку, коли злочин учиняється з використанням службового становища. Суб'єктивна сторона досліджуваного злочину вказує на універсальний характер, що підтверджує загальноприйняту доктринальну позицію. У більшості країн передбачено кваліфікуючі ознаки, що підвищують покарання, наприклад, учинення злочину групою осіб, озброєною особою, уночі або з використанням насильства. Хоча основні принципи кримінально-правового захисту недоторканності житла в європейських країнах схожі, існують значні відмінності в деталях. У деяких країнах законодавець передбачає лише загальний суб'єкт злочину, відповідальність настає з 14-ти років, а спеціальним суб'єктом може бути представник державної влади.

У другому розділі «Об'єктивні та суб'єктивні ознаки порушення недоторканності житла» визначено, що безпосередній об'єкт за ст. 162 КК України – суспільні відносини, пов'язані з реалізацією права людини на особисте життя, зокрема у сфері недоторканності житла чи іншого володіння. Суспільна небезпечність цього кримінального правопорушення полягає саме в посяганні на це конституційне право. Потерпілим визнається не лише

власник, а й особа, яка фактично користується житлом чи іншим володінням на законних підставах. Предметом кримінального правопорушення за ст. 162 КК України є житло або інше володіння особи. Через невідповідність назви ст. 162 КК її змісту та розбіжності в трактуванні понять «житло» та «інше володіння», запропоновано об'єднати їх в один термін – «володіння». Це дозволить уникнути термінологічних суперечностей і зробить застосування норми більш послідовним. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України, має формальний склад і виражається в одній із чотирьох альтернативних дій: незаконне проникнення; незаконне проведення огляду або обшуку; незаконне виселення; інші дії, що порушують недоторканність житла чи іншого володіння. Законодавство та правозастосовна практика продовжують формувати єдине розуміння цих дій, а наукова доктрина пропонує розширити межі відповідальності для повнішого захисту права особи на недоторканність житла.

Констатовано, що суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України, виступає будь-яка фізична особа, яка є осудною та досягла віку 16-ти років. Кримінальне правопорушення за ст. 162 КК України може бути вчинене також і службовою особою, причому це розглядається як обтяжуюча обставина. Узагальнення відповідних звітних показників дає такий підсумок: найбільша частка засуджених за порушення недоторканності житла належить до вікової групи 30-50 років, переважна більшість засуджених є громадянами України, працездатними особами, які не працювали і не навчалися. Значна частка засуджених має незняту або непогашену судимість. Найбільш поширеним рівнем освіти є базова або повна загальна середня освіта. Порівняння між частинами 1 та 2 ст. 162 КК України, кількість засуджених за ч. 1 (просте порушення недоторканності житла) значно переважає кількість засуджених за ч. 2 ст. (учинення злочину службовою особою). Згідно із ч. 1 суб'єкт кримінального правопорушення – загальний, згідно із ч. 2 – спеціальний. При цьому хоча вчинення кримінального правопорушення службовцем є обтяжуючою обставиною,

згідно зі статистикою, більшість засуджених за цей злочин є безробітними особами середнього віку з середньою освітою. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України, характеризується виключно прямим умислом, тоді як мотив і мета, хоч і є факультативними, проте відіграють важливу роль у кримінально правовому оцінюванні діяння.

У третьому розділі «Спеціальні питання кримінальної відповідальності за порушення недоторканості житла» доведено, що елементи, які вказують на посягання на недоторканність житла, фігурують не лише в спеціалізованих статтях КК України, але й в інших нормах. Зокрема, подібні ознаки містяться у ст.ст. 163, 182, 356, 294, 185, 186, 187, 270-1 КК України, а також у деяких правопорушеннях у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: ст.364, 364-1, 365 КК України. Визначено, що для правильної кваліфікації потрібно чітко розмежовувати об'єкти злочинного посягання. Для чіткого розмежування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України, від інших йому суміжних кримінальних правопорушень проти власності, слід робити повний порівняльний аналіз складів кримінальних правопорушень та з'ясовувати, під яке з них конкретне діяння підпадає. Найважливішим є чітке визначення мети та мотиву діяння, що дозволяє відрізнити кримінальне правопорушення проти власності від порушення недоторканності житла. Кримінальне правопорушення, передбачене ст. 162 КК України, є кримінальним правопорушенням з формальним складом і вважається завершеним із моменту вчинення самого діяння, незалежно від заподіяння шкоди. Порушення недоторканності житла, учинене службовою особою, має кваліфікуватися за ч. 2 ст. 162 КК України як спеціальне кримінальне правопорушення, що має перевагу перед загальними нормами про службові зловживання (ст.ст. 364, 365 КК). Однак існують певні законодавчі недоліки, які потребують усунення для більш точної та справедливої кваліфікації.

Визначено, що ч. 2 ст. 162 КК України передбачає такі кваліфікуючі (обтяжуючі) види діяння, як: а) учинення його службовою особою; б) із застосуванням насильства чи з погрозою його застосування. Учинення порушення недоторканності житла службовою особою як кваліфікуюча ознака кримінального правопорушення вказує на те, що суб'єктом за відповідною частиною статті виступає службова особа. Незважаючи на дискусійні моменти, зокрема відсутність вказівки на використання службових повноважень та різницю в ознаках складу кримінального правопорушення (наслідків у виді істотної шкоди), пріоритет при кваліфікації повинен надаватися спеціальній нормі. Отже, якщо службова особа вчиняє незаконні дії, що порушують недоторканність житла, її дії мають кваліфікуватися за ч. 2 ст. 162 КК, а не за ст. 365 КК чи іншими загальними нормами Розділу XVII КК України. Запропоновано вдосконалити формулювання ч. 2 ст. 162 КК України, замінивши його на «ті самі дії, учинені особою з використанням службового становища». Таке формулювання прямо вказуватиме, що кримінальне правопорушення вчинюється не просто службовою особою, а саме з використанням її повноважень, що робить склад кримінального правопорушення більш конкретним. У випадку, коли в процесі порушення недоторканності житла було завдано тілесні ушкодження середнього ступеня тяжкості, тяжкі тілесні ушкодження або настала смерть потерпілого, учинене слід кваліфікувати як множинність злочинів, а саме за ч. 2 ст. 162 КК України та відповідними статтями КК України, які передбачають відповідальність за злочини проти життя та здоров'я особи. Запропоновано зміни до ч. 2 ст. 162 КК України в такій редакції: «2. Ті самі дії, учинені особою з використанням службового становища або із застосуванням насильства чи з погрозою його застосування або вчинені групою осіб або з використанням спеціальних технічних засобів».

Констатовано, що ст. 162 КК України передбачає такі види та межі покарань, що можуть бути застосовані за вчинення зазначеного кримінального правопорушення: ч.1 ст.162 КК України встановлює такі види стягнень: штраф

у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; виправні роботи строком до двох років; обмеження волі строком до трьох років (що класифікується як кримінальний проступок); ч. 2 ст.162 КК України передбачає покарання у виді позбавлення волі на строк від двох до п'яти років (яке кваліфікується як нетяжкий злочин). На підставі аналізу звітності про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види за 2019-2024 рр. визначено певні закономірності в чинній судовій практиці, які стосуються відповідності закріплених санкцій у ст. 162 КК України реалізації цілям покарання. Аналіз законодавчого регулювання та практики застосування ст. 162 КК України виявив певні розбіжності між санкціями, передбаченими статтею, та фактичним їх застосуванням, зокрема щодо видів та розмірів покарань. Частина 1, кваліфікована як кримінальний проступок, передбачає покарання у формі штрафу, виправних робіт або обмеження волі. Натомість ч. 2, яка класифікується як злочин невеликої тяжкості, передбачає покарання у виді позбавлення волі на строк від двох до п'яти років. Емпіричні дані свідчать про те, що позбавлення волі як вид покарання, передбачений за ч.2, застосовується відносно рідко. Водночас трапляються випадки застосування покарання у виді позбавлення волі за ч.1, хоча це й не передбачено її санкцією. Зазначено, що призначення покарання у виді позбавлення волі за ч. 1, як правило, пов'язане із призначенням покарання за сукупністю кримінальних правопорушень або за сукупністю вироків. Найбільш поширеними видами покарань, що призначаються за ст.162 КК України, є штраф та обмеження волі. Разом з тим, в окремих випадках за ч.1 ст. 162 КК України суди застосовують покарання у виді арешту, виправних робіт та громадських робіт.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Позитивно оцінюючи отримані Бобчинським П.М. результати здійсненого ним дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну

значимість, необхідно звернути увагу на деякі дискусійні питання, нечіткість обґрунтування окремих положень, міркувань та висновків автора, зокрема:

1. У абзаці другому наукової новизни одержаних результатів, "уперше", зазначено, що: "для вдосконалення вітчизняного законодавства про кримінальну відповідальність слід використати позитивний досвід зарубіжних країн, зокрема встановити відповідальність не лише за порушення недоторканності житла особи, але й за вчинення таких діянь щодо приміщень, що належать юридичним особам; передбачити порушення недоторканності житла не лише через дії, але й через бездіяльність (незалишення житла винним)...", але ні у висновках до підрозділу 1.3, де автор досліджує відповідальність за порушення недоторканності житла у зарубіжному кримінальному законодавстві, ні у загальних висновках роботи, автор не наводить авторської редакції відповідної частини ст.162 КК України, яка б враховувала вищезазначені пропозиції.

2. У підрозділі 3.3. здійснюється аналіз покарання за порушення недоторканності житла за першою та другою частинами. У зв'язку з цим, під час публічного захисту доцільним було б з'ясувати позицію дисертанта щодо того, які міри покарання є найбільш ефективними для застосування за порушення недоторканності житла.

Проте, не дивлячись на вказані вище зауваження, слід констатувати, що вони носять теоретико-пізнавальний та рекомендаційний характер і суттєвого впливу на отримані в ході даного дослідження результати не мають, як, власне, і в цілому не впливають на високий рівень проведеного здобувачем наукового пошуку, відображають власну наукову позицію рецензента і можуть слугувати підставою для наукової дискусії під час захисту дисертації.

Відсутність порушень академічної доброчесності.

Основні положення дисертації з належним ступенем повноти були відображені у наукових статтях, підготовлених та опублікованих дисертантом, кількість і якість яких відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації.

Аналіз тексту дисертації Бобчинського Павла Миколайовича «Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності житла», свідчить про відсутність порушень автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень і відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності; використано методики дослідження та джерела інформації. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату чи фальсифікацій.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Тема дисертації є актуальною, сформульовані автором висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають наукове та практичне значення. Дисертація відповідає науковій спеціальності, за якою здійснене дослідження, написана грамотною юридичною мовою та оформлена відповідно до вимог, що пред'являються до такого виду наукових праць.

Дисертація Бобчинського Павла Миколайовича «Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності житла», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є:

1. Завершеним особистим рукописом, у якому вирішено наукове завдання, що складає зміст предмету дослідження.

2. Відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її автор – Бобчинський Павло Миколайович заслуговує на

присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін
інституту прав та безпеки ОДУВС
кандидат юридичних наук, доцент

Ганна РЕЗНІЧЕНКО